

Svet
Evropske unije

Bruselj, 25. oktober 2019
(OR. en)

13295/19

EDUC 416
ECOFIN 900
EMPL 521
SOC 688

DOPIS

Pošiljatelj: generalni sekretariat Sveta
Prejemnik: Odbor stalnih predstavnikov/Svet

Zadeva: Trdna gospodarska osnova za Evropo: prizadevanje za učinkovitost, uspešnost in kakovost izobraževanja in usposabljanja
– *orientacijska razprava*
(javno posvetovanje v skladu s členom 8(2) Poslovnika Sveta)
[na predlog predsedstva]

Predsedstvo je po posvetovanju z Odborom za izobraževanje pripravilo priloženi dokument, ki bo podlaga za orientacijsko razpravo na seji Sveta za izobraževanje, mladino, kulturo in šport 8. novembra 2019.

Trdna gospodarska osnova za Evropo:

prizadevanje za učinkovitost, uspešnost in kakovost izobraževanja in usposabljanja

– Dopis predsedstva z vprašanji –

- Namen tega skupnega srečanja je zagotoviti edinstveno priložnost za finančne ministre in ministre za izobraževanje, da izmenjajo (1) mnenja o vlogi izobraževanja in usposabljanja pri prispevanju k dolgoročni trajnostni rasti ter (2) izkušnje in najboljše prakse glede politik, ki spodbujajo kakovost, učinkovitost in uspešnost izobraževanja in usposabljanja.

Trenutno stanje

- Države se s težavo odzivajo na globalizacijo, tehnološki napredek in demografske spremembe, zato je človeški kapital postal toliko pomembnejši. Vloga izobraževanja in usposabljanja je bistvena za družbe v procesu zbiranja človeškega kapitala.
- Evropski svet je nedavno v novi strateški agendi za obdobje 2019–2024 izpostavil pozitiven vpliv izobraževanja in usposabljanja na gospodarstvo in družbo kot celoto. V strategiji je pozval k povečanju naložb v znanja in spretnosti ter izobraževanje, poglobitvi prizadevanj za spodbuditev podjetništva in inovacij ter krepitvi raziskovalnih prizadevanj. Poleg tega se v okviru *evropskega stebra socialnih pravic* poziva h kakovostnemu in vključujočemu izobraževanju, usposabljanju in vseživljenjskemu učenju.
- Izobraževanje in usposabljanje je del agende EU za rast in delovna mesta v okviru strategije Evropa 2020, v priporočilih za posamezne države za leto 2019 pa so izobraževanje, znanja in spretnosti ter vseživljenjsko učenje še posebej izpostavljeni. Nova Komisija je v svojih političnih usmeritvah za obdobje 2019–2024 poudarila tudi vlogo znanj in spretnosti ter izobraževanja pri spodbujanju konkurenčnosti in inovacij v Evropi.

- Euroskupina je novembra 2017 razpravljala o pomenu naložb v človeški kapital in učinkovitosti javne porabe za izobraževanje.

Vloga izobraževanja in usposabljanja

- Človeški kapital je bistven za spodbujanje produktivnosti in trajnostne rasti ter ključen za odpornost družb. Dostop do kakovostnega izobraževanja in usposabljanja za vse je učinkovit način za spopadanje z revščino in spodbujanje enakosti. Je temelj socialne družbe, s katero se ponaša Evropa.
- Izobraževanje in usposabljanje je za družbo zelo koristno na različne načine. Na individualni ravni znanja in spretnosti, pridobljeni z izobraževanjem in usposabljanjem, omogočajo višjo stopnjo zaposlenosti in višjo plačo. Na primer, stopnja zaposlenosti odraslih s terciarno izobrazbo je za približno devet odstotnih točk višja kot pri tistih z le višjo sekundarno izobrazbo, obenem pa v državah EU v povprečju zaslužijo 44 % več.
- Donosnost izobraževanja je visoka tudi za družbo kot celoto, saj izobražena delovna sila prispeva k rasti gospodarstva in produktivnosti ter spodbuja inovativno zmogljivost. To prispeva k dvigu življenjske ravni celotnega prebivalstva. Enak dostop do izobraževanja in usposabljanja je tudi eden najpomembnejših načinov za spodbujanje socialne kohezije in mobilnosti ter zagotavljanje, da veljajo družbe za pravične in poštene.
- Učinki prelivanja človeškega kapitala kažejo, da koristijo ne le tistim, ki vlagajo, temveč tudi drugim. Ker gre pri tem za zasebne in družbene donose, obstaja tveganje nezadostnega vlaganja. Javno zagotavljanje izobraževanja in usposabljanja popravlja to nedelovanje trga.

- Čeprav je zagotavljanje izobraževanja in usposabljanja večinoma v pristojnosti držav članic, lahko izobraževanje in usposabljanje v okviru prostega gibanja oseb ustvarjata pozitivne učinke prelivanja v EU. Vendar lahko obsežno in nenehno izseljevanje visoko izobražene delovne sile negativno vpliva na potencial rasti in javne finance nekaterih držav.
- Naložbe v kakovostno in vključujoče izobraževanje in usposabljanje je strateškega pomena za prihodnost Evrope. Globalizacija, tehnološki napredek in demografske spremembe močno vplivajo na trge dela in družbo. Krepitev osnovnih in bolj specializiranih znanj in spretnosti ter kompetenc in dvig ravni dosežene izobrazbe sta bistvenega pomena. Zaradi staranja družbe v EU je še pomembneje, da je večina delovno sposobnega prebivalstva izobražena in zaposlena.
- V prihodnosti bomo zaradi digitalizacije in tehnološkega napredka vedno bolj potrebovali nenehno učenje in nadgraditev spretnosti. Pride lahko do različnih vrst neskladja ponudbe in povpraševanja v smislu znanj in spretnosti ter kompetenc. Med prihodnjimi izzivi, s katerimi se bodo soočili sistemi izobraževanja in usposabljanja, so (1) oblikovanje temeljev za kakovostne rezultate izobraževanja zgodaj v življenju, (2) nadgrajevanje znanj in spretnosti ter kompetenc, da se omogoči nadaljnje učenje, in (3) podpiranje preusposabljanja in učenja novih poklicev v različnih sektorjih z različnimi strukturami nalog. Vse to bo omogočilo lažje prilagajanje strukturnim spremembam v gospodarstvu in na trgu dela. Poleg tega bi morali v sistemih izobraževanja in usposabljanja predvideti prihodnje potrebe v smislu znanj in spretnosti ter kompetenc, da bi zagotovili visoko izobraženo delovno silo na ustreznih področjih. Izpopolnjevanje in preusposabljanje tudi izboljšujeta odpornost na gospodarske pretrese.

Kakovostno izobraževanje, stroškovna učinkovitost in uspešnost

- Človeški kapital temelji predvsem na izobraževalnem sistemu in se v Evropi financira večinoma iz javnih sredstev. Izobraževanje od primarne do terciarne ravni se je leta 2016 v 21 državah članicah EU¹, ki so tudi članice OECD, javno financiralo povprečno v višini 87 %.
- Krepitev ustvarjanja človeškega kapitala ne pomeni nujno več porabe, temveč stroškovno bolj učinkovito in uspešno porabo. Nekatere države članice ob primerljivi ravni porabe dosegajo boljše rezultate kot druge. Nekatere države članice se soočajo z izzivom zagotavljanja zadostnih sredstev, da bi zagotovile kakovostne in pravičnejše rezultate na področju izobraževanja. Za druge je izziv učinkovitejša poraba za izboljšanje rezultatov učenja.
- Vprašanja učinkovitosti javne porabe za izobraževanje in usposabljanje bi morala zadevati oceno izobrazbe, kakovosti in vključenosti.
- Stopnja izobrazbe v EU se je skozi čas povečala. Povprečna stopnja izobrazbe v EU (terciarno izobraževanje) se je v starostni skupini od 30 do 34 let povečala z 31 % v letu 2008 na 41 % v letu 2018. Hkrati se je odstotek oseb, starih od 25 do 34 let, brez višje sekundarne izobrazbe zmanjšal z 18 % na 14 %.
- Kar zadeva kakovost, so rezultati EU v okviru ocene PISA v povprečju, kar bi bilo mogoče izboljšati. Poleg tega obstajajo velike razlike v EU.
- Z vidika vključenosti bi lahko številne države članice z učinkovitejšo javno porabo za izobraževanje in usposabljanje izboljšale tudi vključevanje na trg dela in spodbudile medgeneracijsko družbeno mobilnost. V EU je leta 2018 delež NEET² v starosti od 20 do 24 let znašal 15 %, pri starosti od 25 do 29 let pa 17 %.

¹ V poročilu OECD z naslovom Izobraževanje na kratko (2019) (*Education at a Glance 2019*) ni podatkov za dve državi članici EU ter OECD Dansko in Grčijo.

² „Mladi, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljujejo“.

- Da bi zagotovili najboljšo kombinacijo rezultatov, ki jih želi družba doseči, bi morala biti poraba za kakovostno izobraževanje in usposabljanje tudi učinkovita. Učinkovita poraba omogoča obstoj kakovostnih in vključujočih sistemov izobraževanja in usposabljanja, ki omogočajo gospodarsko rast, produktivnost in enakost.

Vprašanja za razpravo

- Kateri izzivi so največji za vašo državo, kar zadeva učinkovitost in uspešnost izobraževanja in usposabljanja?
- Katere politike so po vašem mnenju najobetavnejše za spodbujanje učinkovitosti, uspešnosti, vključenosti in enakosti v izobraževanju in usposabljanju?
- Kako bi lahko hkrati dosegli kakovostne učne rezultate, visoko stopnjo dosežene izobrazbe in enakost?
- Kakšna bi lahko bila vloga evropskega sodelovanja pri spodbujanju učinkovitosti, uspešnosti ter kakovosti izobraževanja in usposabljanja ter kako bi lahko evropske družbe predvidele prihodnje potrebe po izpopolnjevanju in preusposabljanju?
